אוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר כְּשֶׁחוֹזֵר הַתְּפִלָּה, (ט) אֵין לְפָרֵט הַחֵטְא. וּמַה שֶּׁאוֹמְרִים 'עַל חֵטְא' בְּסֵדֶר אָלֶף בֵּית, לֹא מִקְּרֵי פּוֹרֵט הוֹאִיל וְהַכֹּל אוֹמְרִים בְּשָׁוֶה אֵינוֹ אֶלָּא כְּנֻסַּח הַתְּפִלָּה (דברי עצמו): **ג** [ד]**צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת** (ג) [ג] (י) **מְעֻמָּד, וַאֲפִלּוּ כִּי שָׁמַע לֵיהּ מִשְּׁלִיחַ צִבּוּר** (יא) **וְהוּא הִתְוַדָּה כְּבָר צָרִיךְ לַעֲמֹד.** הַגָּהּ: וְיַחֲזֹר (ד) וְיִתְוַדֶּה עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר (ר"ן פרק בתרא (דר"ה) [דיומא] (ו. ד"ה שמע מינה)). וְעִקָּר הַוִּדּוּי הוּא (יב) 'אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ' (טור): **ד** [ה]**עֲוֹנוֹת שֶׁהִתְוַדָּה עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁעָבַר וְלֹא שָׁנָה עֲלֵיהֶם,** (יג) **אֲפִלּוּ הָכִי יָכוֹל** (יד) **לַחֲזֹר וּלְהִתְוַדּוֹת עֲלֵיהֶם:** **ה** (טו) **בִּתְפִלַּת מִנְחָה עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים** (ה) (טז) [ו]**אֵינוֹ חוֹתֵם בַּוִּדּוּי שֶׁאַחֲרֶיהָ.** הַגָּהּ: וְאֵין הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מַחֲזִיר הַוִּדּוּי בְּמִנְחָה, אֶלָּא מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה (טור ומרדכי (סי' תשכה) עיין סוף סימן (תרי"ד) [תר"ד] (ס"ג)), וְאֵין אוֹמְרִים 'אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ', וְכָל שֶׁכֵּן תַּחֲנוּן: **ו** [ז]**כָּל הַקָּהָל לוֹקִים מַלְקוֹת** (ו) (יז) **אַרְבָּעִים** [ב]**אַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה,** (יח) **שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יִתֵּן אֶל לִבּוֹ לָשׁוּב מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ.** הַגָּהּ: וְנָהֲגוּ שֶׁהַנִּלְקֶה אוֹמֵר (יט) וִדּוּיִים בְּשָׁעָה שֶׁנִּלְקֶה, וְהַמַּלְקֶה אוֹמֵר 'וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן' וְגוֹ' שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע תֵּבוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע מַכּוֹת (מנהגים). וְנָהֲגוּ לְהַלְקוֹת בִּרְצוּעָה (כ) כָּל דְּהוּ דְּאֵינוֹ רַק זִכָּרוֹן לְמַלְקוֹת, וְיִקַּח רְצוּעָה שֶׁל עֵגֶל עַל דֶּרֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א' ג) 'יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ' (כל בו (סי' סח)). וְהַנִּלְקֶה לֹא יַעֲמֹד וְלֹא יֵשֵׁב רַק מֻטֶּה, (מנהגים) (כא) פָּנָיו (ז) לַצָּפוֹן וַאֲחוֹרָיו לַדָּרוֹם (מהרי"ל (מנהגים)). יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינוֹ מְכַפֵּר אֶלָּא עַל הַשָּׁבִים הַמַּאֲמִינִים בְּכַפָּרָתוֹ, אֲבָל

ד מַהָא דִּשְׁמוּאֵל שָׁם. ה בְּרַיְיתָא שָׁם (פו:) וּכְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת תְּשׁוּבָה (ה"ח) וְהַטּוּר בְּשֵׁם אָבִיו הָרֹא"ש וְהָרוֹקֵחַ (סי' רטו). ו טוּר כֵּיוָן דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָא דְּרַבְּוָותָא. ז שָׁם בְּשֵׁם מִנְהַג אַשְׁכְּנַז וְכֵן כָּתַב הָרֹא"ש שָׁם (פ"ח סי' כה) וְהַכָּל בּוֹ (סי' סח).

בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ג) **מְעֻמָּד.** וְיִשְׁחֶה כְּמוֹ בְּמוֹדִים. שְׁלָ"ה (עמוד התשובה בסדר הוידוי). בְּ'עַל חֵטְא' יֹאמַר 'בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי' 'בִּשְׁגָגָה וְזָדוֹן' דְּצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ עַל הַקַּל תְּחִלָּה, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג). סֵדֶר הַוִּדּוּי בְּ'עַל חֵטָאִים', עוֹלָה חַטָּאת עוֹלָה וְיוֹרֵד אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי מַכַּת מַרְדּוּת מַלְקוֹת מִיתָה כָּרֵת מִיתַת בֵּית דִּין. מַהֲרַא"י (פסקי תרומת הדשן סי' קיח). יֹאמַר כַּפָּרָה לַחֲטָאִים וּסְלִיחָה לַעֲוֹנוֹת וּמְחִילָה לַפְּשָׁעִים. מִנְהָגִים וּשְׁלָ"ה (שם) בְּשֵׁם רַמָ"א: **(ד) וְיִתְוַדֶּה.** וְאֵין לְדַבֵּר בִּשְׁעַת הַוִּדּוּי. הַגָּהוֹת מִנְהָגִים (מנהגי ר"ה אות קכ): **ה** (ה) **אֵינוֹ.** וְאַחַר, 'אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא' וְכוּ' יֹאמַר 'אֱלֹהַי נְצֹר לְשׁוֹנִי' וְכוּ'. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א): **ו** (ו) **אַרְבָּעִים.** הָאֲרִ"י זַ"ל לֹא הָיָה מַקְפִּיד עַל הַמַּלְקוֹת, רַק הָיוּ מַלְקִין אוֹתוֹ אַרְבַּע מַלְקוֹת נֶגֶד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הוי"ה, וְאַחַר כָּךְ טָבַל לְקַיֵּם 'בָּאנוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם' (תהלים סו יב): **(ז) לַצָּפוֹן.** וְהוּא הַדִּין אִיפְּכָא פָּנָיו לְדָרוֹם, וְלֹא מְמַעֵט אֶלָּא שֶׁלֹּא יְהֵא אֲחוֹרָיו לְמִזְרָח אוֹ לְמַעֲרָב שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת שֶׁהַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם. לְבוּשׁ (ס"ו) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב). וְטַ"ז (סק"ד)

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הִתְוַדָּה עַל חֶטְאָם בְּדֶרֶךְ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וְגַם בְּלָאו הָכִי הַלְּבוּשׁ שָׁם לֹא כָּתַב כְּדֶרֶךְ מֹשֶׁה אֶלָּא לְעִנְיָן שֶׁבְּלַחַשׁ נָכוֹן לְפָרֵט הַחֵטְא: **ג** [ג] **מְעֻמָּד.** וְעַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב (ביו"ד) [בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ק)] סִימָן (ל"ב) [ל"ג] שֶׁמַּה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) בְּשֵׁם שְׁלָ"ה (עמוד התשובה) לוֹמַר סְלִיחָה לָעֲוֹנוֹת וּמְחִילָה לַפְּשָׁעִים, וְהִיא טָעוּת סוֹפֵר דְּבִשְׁלָ"ה מְבֹאָר לְהֵפֶךְ. אַף שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לוֹמַר כֵּן כוּ', אַךְ כֵּיוָן שֶׁהַעִיד בִּשְׁלָ"ה בְּשֵׁם הָרַמָ"א, חָלִילָה לִי לַחֲלֹק עָלָיו. וְגַם בַּפִּיּוּט 'אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב' הַנֹּסַח מְחִילָה לַחֲטָאִים כוּ', אַךְ בִּירוּשַׁלְמִי סוֹף יוֹמָא (פ"ח ה"ז) הַנֹּסַח כַּפָּרָה לַפְּשָׁעִים מְחִילָה לָעֲוֹנוֹת סְלִיחָה לַחֲטָאִים, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חֲטָאָה' כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע לִבְנֵי אָדָם: **(ט) אֵין לְפָרֵט הַחֵטְא.** מִדְּסָתַם, מַשְׁמָע (ה) דַּאֲפִלּוּ בְּעָוֹן שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ גַּם כֵּן אָסוּר: **ג** (י) **מְעֻמָּד.** דְּהָכִי הָוֵי דֶּרֶךְ הַכְנָעָה טְפֵי וּמִתְוַדֶּה בְּלֵב שָׁלֵם. (ו) וְטוֹב שֶׁיִּשְׁחֶה כְּמוֹ בְּ'מוֹדִים'. (ז) וְלֹא יִסְמֹךְ עַל דָּבָר (ח) שֶׁאִם יִנָּטֵל אוֹתוֹ דָּבָר יִפֹּל, וְאִם סָמַךְ צָרִיךְ עִיּוּן אִם יַחֲזֹר וְיִתְוַדֶּה [פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ד)]. וְהָעֲמִידָה צָרִיךְ לִהְיוֹת (ט) עַד אַחַר 'עַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין': **(יא) וְהוּא הִתְוַדָּה כְּבָר.** מִלְּשׁוֹנוֹ מַשְׁמָע (י) דְּדַעְתּוֹ דְּכֵיוָן שֶׁהִתְוַדָּה כְּבָר בְּעַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ פַּעַם שֵׁנִי לַחֲזֹר וּלְהִתְוַדּוֹת, אֶלָּא לִשְׁמֹעַ מִשְּׁלִיחַ צִבּוּר כִּשְׁאָר חֲזָרַת הַשַּׁ"ץ, וְהָרַמָ"א בְּשֵׁם הָרַ"ן פְּלִיג עַל זֶה וּסְבִירָא לֵיהּ דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְוַדּוֹת, וְכֵן פָּסַק בָּעִטּוּר (ח"ב קח ע"א) וּמְאִירִי (פז: ד"ה מצות וידוי), וְכֵן הַמִּנְהָג בִּזְמַנֵּנוּ. בְּ'עַל חֵטְא' צָרִיךְ לוֹמַר 'בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי', 'בִּשְׁגָגָה וּבְזָדוֹן' [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (סדר וידוי ס"ב)], מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְהַקְדִּים הַקַּל לֶחָמוּר, וּבְמַטֵּה אֶפְרַיִם (סי"ב) מַסִּיק דְּאֵין לְשַׁנּוֹת מִן הַנֹּסַח הַכָּתוּב בַּסִּדּוּרִים דְּאֵין כְּדַאי לְהוֹצִיא עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל בִּשְׁבִיל זֶה, וְכָל אֶחָד לֹא יְשַׁנֶּה מִמִּנְהַג מְדִינָתוֹ. אֵין לְדַבֵּר בִּשְׁעַת הַוִּדּוּי וַאֲפִלּוּ בַּאֲמִירַת 'עַל חֵטְא', אָכֵן לַעֲנוֹת קַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה יֵשׁ לִפְסֹק אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע 'אָשַׁמְנוּ'. בִּשְׁעַת אֲמִירַת הַוִּדּוּי כְּשֶׁמַּזְכִּיר הַחֵטְא, יַכֶּה בְּאֶגְרוֹף עַל הֶחָזֶה אוֹ עַל הַלֵּב כְּלוֹמַר אַתָּה גָּרַמְתָּ לִי שֶׁאֶחֱטָא [אַחֲרוֹנִים]: **(יב) 'אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ'.** [א]וְהוּא הַדִּין (יא) שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר גַּם כֵּן 'עָוִינוּ פָּשַׁעְנוּ'. (יג) אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ לוֹמַר גַּם שְׁאָרֵי דְּבָרִים כְּגוֹן 'מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ' וְגוֹ' וְ'אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם' וְ'עַל חֵטְא': **ד** (יג) **אֲפִלּוּ הָכִי יָכוֹל וְכוּ'.** אַף בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, גָּנַב וְגָזַל וְכַדּוֹמֶה אַף עַל פִּי שֶׁמָּחַל לוֹ וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה, מִכָּל מָקוֹם מִתְוַדֶּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְעוֹלָם דְּמִכָּל מָקוֹם בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם חָטָא. אֲבָל אִם הִקְנִיט חֲבֵרוֹ בִּדְבָרִים אוֹ עָנִי הַמְהַפֵּךְ בַּחֲרָרָה, יֵשׁ לוֹמַר כְּהַאי גַּוְנָא כֵּיוָן שֶׁבִּקֵּשׁ מְחִילָה מֵחֲבֵרוֹ וְהִתְוַדָּה בְּיוֹם כִּפּוּר אֶחָד, אֵין צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת (יג) בְּיוֹם כִּפּוּר שֵׁנִית [פְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"א)]: **(יד) לַחֲזֹר וּלְהִתְוַדּוֹת.** וּבַגְּמָרָא (פו:) (יד) קָאָמַר הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא ה) 'וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד': **ה** (טו) **בִּתְפִלַּת מִנְחָה עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְכוּ'.** לְאַפּוּקֵי מִדַּעַת רַשִׁ"י (פז: ד"ה וחותם) דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּכָל שֶׁהַוִּדּוּי סָמוּךְ לַתְּפִלָּה יָכוֹל לַחְתֹּם 'בָּרוּךְ אַתָּה ה' הָאֵל הַסָּלְחָן'. (טו) וְהוּא הַדִּין בְּכָל תְּפִלַּת יוֹם כִּפּוּר אֵינוֹ חוֹתֵם בַּוִּדּוּי שֶׁאַחֲרֶיהָ, וְנָקַט תְּפִלַּת מִנְחָה מִשּׁוּם דִּבְזֶה הַסִּימָן אַיְרֵי בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה: **(טז) אֵינוֹ חוֹתֵם וְכוּ'.** וְאַחַר (טז) 'אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי' שֶׁהוּא גַּם כֵּן כְּעֵין וִדּוּי, יֹאמַר 'אֱלֹהַי נְצֹר לְשׁוֹנִי' וְכוּ'. אוֹתָן הָאוֹמְרִין תָּמִיד 'יִהְיוּ לְרָצוֹן' מִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה קֹדֶם תַּחֲנוּנִים, (יז) הוּא הַדִּין כָּאן יֹאמַר 'יִהְיוּ לְרָצוֹן' קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לוֹמַר, 'אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ' וְכוּ': **ו** (יז) **אַרְבָּעִים.** לָאו דַּוְקָא אֶלָּא שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח)]: **(יח) שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ וְכוּ'.** דְּבֶאֱמֶת אֵין מַלְקוֹת מוֹעִיל בַּזְּמַן הַזֶּה דְּאֵין לָנוּ סְמוּכִים, וְגַם אֵין חַיָּב מַלְקוֹת דְּלֵיכָּא הַתְרָאָה, אֶלָּא דְּעוֹשִׂים כֵּן שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יָשׁוּב וְכוּ': **(יט) וִדּוּיִים.** שָׁלֹשׁ פְּעָמִים 'אָשַׁמְתִּי וּבָגַדְתִּי' וְכוּ' [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ד)]: **(כ) כָּל דְּהוּ.** אַף עַל פִּי שֶׁדִּינָהּ בְּרֹחַב טֶפַח [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י)], וְהוּא הַדִּין דְּלוֹקֶה (יח) רַק מַכּוֹת קַלִּים: **(כא) פָּנָיו לַצָּפוֹן וְכוּ'.** יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא הַדִּין אִיפְּכָא, פָּנָיו לַדָּרוֹם וַאֲחוֹרָיו לַצָּפוֹן, וּבָא רַק לְאַפּוּקֵי שֶׁלֹּא יְהֵא אֲחוֹרָיו לַמִּזְרָח אוֹ לַמַּעֲרָב שֶׁהֵם מְקוֹמוֹת שֶׁהַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם, אֲבָל הַטַּ"ז (סק"ד) כָּתַב דַּוְקָא יַהֲפֹךְ פָּנָיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) דְּפָסַק כְּרַב דְּאֵינוֹ מְחַלֵּק בֵּין עָוֹן דְּבֵין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין עָוֹן דְּאָדָם לַחֲבֵרוֹ רַק בֵּין מְפֻרְסָם לְאֵינוֹ מְפֻרְסָם, וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם כְּרַב נַחְמָן דְּשָׁרֵי בָּזֶה: **ג** (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) בְּשֵׁם שְׁלָ"ה (עמוד התשובה בסדר הוידוי), **וְהַכַּוָּנָה דְּטוֹב לְכַתְּחִלָּה** וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ז) וְעַיֵּן הַטַּעַם בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. **וְאִם כָּבֵד לוֹ הַשְּׁחִיָּה יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה וְדַי שֶׁיָּכוֹף מְעַט אֶת רֹאשׁוֹ, וּבִפְרָט בַּוִּדּוּי הַשֵּׁנִי שֶׁחוֹזֵר וְאוֹמֵר עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר:** (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ח) דִּסְמִיכָה כָּזוֹ הָוֵי כִּישִׁיבָה: (ט) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם): (י) נְהַר שָׁלוֹם (סק"ג): (יא) דַּ'אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ' הוּא רַק וִדּוּי עַל הַשְּׁגָגוֹת וְלֹא עַל מְזִידוֹת וּמֶרֶד, וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי חָדָשׁ. **וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁהֶעְתִּיקוּ דַּעַת הַשְּׁלָ"ה** (שם) **לְדִינָא דְּגַם 'אָשַׁמְנוּ' יֵשׁ לְצָרֵף לְעִקַּר וִדּוּי:** (יג) טוּר. וְהִנֵּה רָאִיתִי לְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר דָּבָר חָדָשׁ דְּכֵיוָן דְּיוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי וִדּוּי בְּ'חָטָאנוּ' לְבַד מִמֵּילָא הַשְּׁאָר מֻתָּר בִּישִׁיבָה, וְדִיֵּק דָּבָר זֶה מִמַּה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) לְדַיֵּק מִזֶּה דְּאֵין לְפָרֵט (הַנֶּדֶר) [הַחֵטְא], וּמַשְׁמַע דְּדַוְקָא בָּזֶה שֶׁכְּבָר יָצָא יְדֵי וִדּוּי סוֹבֵר הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּאֵין לְפָרֵט, וּמִמֵּילָא הוּא הַדִּין דְּבָזֶה מֻתָּר בִּישִׁיבָה. וְלֹא נְהִירָא, דְּדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּגַם בְּעָלְמָא אֵין צָרִיךְ לְפָרֵט (הַנֶּדֶר) [הַחֵטְא], וּמַה דְּכַתְבֵיהּ הָכָא מִשּׁוּם דְּרוֹצֶה לַחְלֹק עַל הַשְּׁלָ"ה, וְכֵן מוּכָח בְּסָעִיף ב' בְּהַגְּרָ"א דְּדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּגַם בְּעָלְמָא אֵין צָרִיךְ לְפָרֵט הַחֵטְא, **וּלְעִנְיַן יְשִׁיבָה** גַּם כֵּן **יֵשׁ לְעַיֵּן, דִּנְהִי דְּאִם יִרְצֶה לְחַסֵּר שֶׁלֹּא לוֹמַר רַק 'אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ' יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי וִדּוּי, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁרוֹצֶה לְהִתְוַדּוֹת עוֹד לִפְנֵי ה' וְלוֹמַר 'עַל חֵטְא' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, בִּכְלַל וִדּוּי הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר מְעֻמָּד:** **ד** (יג) **וְאֶפְשָׁר אַף בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים רִאשׁוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת כֵּיוָן שֶׁכְּבָר פִּיֵּס אוֹתוֹ:** (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **ה** (טו) דָּגוּל מֵרְבָבָה: (טז) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א): (יז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) וּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ז): **ו** (יח) פְּרִי מְגָדִים (שם סק"י):

ליקוטי דברי הרב: א] וז"ל שו"ע הרב (ס"ד): אם לא פרט את חטאיו אלא אמר סתם חטאתי יצא ידי חובת וידוי. **ב]** וכן כתב בשו"ע הרב (סי"א). אמנם בסידור (סדר כפרות) כתב: מלקות ילקו קודם טבילה ומנחה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תרז תרח

הַמְבַעֵט בּוֹ וּמְחַשֵּׁב בְּלִבּוֹ מַה מּוֹעִיל לִי יוֹם כִּפּוּר זֶה, אֵינוֹ מְכַפֵּר לוֹ (רמב״ם פרק ג׳ מהלכות שגגות (ה״י)):

תרח סֵדֶר סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א [א]**אוֹכְלִים וּמַפְסִיקִים קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, (א) שֶׁצָּרִיךְ (א׳) לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ.** [ב]**וְתוֹסֶפֶת זֶה אֵין לוֹ שִׁעוּר, אֶלָּא קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (ב) שֶׁזְּמַנּוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה קֹדֶם הַלַּיְלָה, צָרִיךְ לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ מְעַט אוֹ הַרְבֵּה: ב** [ג]**נָשִׁים שֶׁאוֹכְלוֹת וְשׁוֹתוֹת * עַד שֶׁחָשֵׁכָה וְהֵן אֵינָן יוֹדְעוֹת שֶׁמִּצְוָה לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, (ג) אֵין (ג) מְמַחִין בְּיָדָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לַעֲשׂוֹת בְּזָדוֹן.** הַגָּהּ: (ד) וְהוּא הַדִּין בְּכָל דְּבַר אִסּוּר (ה) אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְלֹא יִהְיוּ מְזִידִין. * וְדַוְקָא (ו) שֶׁאֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְתָא, * אֲבָל אִם (ג) מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, (ז) * מוֹחִין בְּיָדָן (ר״ן דביצה (טז: ד״ה והך) ורא״ש (שם פ״ד סי׳ ב) בשם העיטור (מ״ב הל׳ יו״ט)). (ח) וְאִם (ד) יוֹדֵעַ

א בְּרַיְיתָא יוֹמָא פֶּרֶק ח׳ (פא:). ב הָרֹא״שׁ שָׁם (סי׳ ח) וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁצִּיַּנְתִּי בְּסִימָן רס״א (אות ד). ג רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת שְׁבִיתַת עָשׂוֹר (ה״ז) מֵהָא דְּשַׁבָּת קמ״ח (ע״ב) וּבֵיצָה ל׳ (ע״א).

בַּאֵר הֵיטֵב

כָּתַב דַּוְקָא יַהֲפֹךְ פָּנָיו לְצַד צָפוֹן, שֶׁעִקַּר חַטַּאת הָאָדָם הוּא מֵחֲמַת מָמוֹן וּכְתִיב (איוב לז כב) ׳מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה׳, עַל כֵּן מַכְנִיעַ עַצְמוֹ לְאוֹתוֹ צַד לְהוֹדִיעַ שֶׁמִּשָּׁם בָּא לוֹ הַחֵטְא, עַיֵּן שָׁם:

א (א׳) **לְהוֹסִיף.** מִדְּאוֹרַיְיתָא, אַךְ אֵין בּוֹ כָּרֵת, וְהוּא הַדִּין מִמְּלָאכָה צָרִיךְ לְהוֹסִיף, עַיֵּן אַחֲרוֹנִים: **ב** (ג) **מְמַחִין.** וְדַוְקָא שֶׁיּוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ. הָרֹא״שׁ (ביצה פ״ד סי׳ ב): (ג) **מְפֹרָשׁ.** אַף עַל פִּי שֶׁהוּא סָפֵק כְּגוֹן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, מוֹחִין. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה בֵּיצָה פֶּרֶק ד׳ (סי׳ ב): (ד) **יוֹדֵעַ.** וְדַוְקָא כְּשֶׁבָּרוּר לוֹ, וְדַוְקָא כְּשֶׁהַחוֹטֵא שׁוֹגֵג אֲבָל כְּשֶׁהַחוֹטֵא מֵזִיד חַיָּב לְהוֹכִיחוֹ עַד שֶׁיִּנְזֹף בּוֹ הַחוֹטֵא, מִכָּאן וְאֵילָךְ אָסוּר לְהוֹכִיחוֹ

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * עַד שֶׁחָשֵׁכָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מְחֻיָּב לִמְחוֹת בְּהוּ דְּכִמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה דָּמְיָא שֶׁהוּא סְפֵק כָּרֵת **[מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב) בְּשֵׁם יַם שֶׁל שְׁלֹמֹה (ביצה פ״ד סי׳ ב)], **וְעַיֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּזֶהוּ לְמַאן דְּאָמַר סְפֵיקָא דְּאוֹרַיְיתָא מִן הַתּוֹרָה לְחוּמְרָא. וְעַיֵּן בְּקָרְבַּן נְתַנְאֵל** (ביצה פ״ד סי׳ ב אות ב) **מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם:**

* **וְדַוְקָא שֶׁאֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה.** עַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ב) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת מְעִיל צְדָקָה סִימָן י״ט **דִּבְדָבָר שֶׁאָחֲזוּ לָהֶם מִנְהָג גָּרוּעַ לְהָקֵל בְּפַרְהֶסְיָא, מִקְּרֵי גָּלוּי לָנוּ שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ וְאֵין צָרִיךְ לִמְחוֹת אֶלָּא אִם כֵּן הוּא מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה:**

* **אֲבָל אִם מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וְכוּ׳.** דָּבָר זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הָעִטּוּר (ח״ב קמז.) וְהֶעְתִּיקוֹ הָרֹא״שׁ (ביצה פ״ד סי׳ ב) וְרַ״ן (שם טז: ד״ה והך) וְכֵן כָּתְבוּ הָרַשְׁבָּ״א (שם ל. ד״ה וקא אכלי) וְהַמְּאִירִי (שם ד״ה דבר) בְּחִדּוּשֵׁיהֶם עַל בֵּיצָה דַּף ל׳ (ע״א). וְדַע דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה מִסּוּגְיָא דְּשַׁבָּת דַּף נ״ה (ע״א) דְּשָׁם עָבְרוּ עַל דָּבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, דִּכְתִיב (יחזקאל ט ד) ׳הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת׳ וְגוֹ׳ וַאֲפִלּוּ הָכִי מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא דְּאִם הָיָה בָּרוּר שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ לֹא הָיוּ נֶעֱנָשִׁים, אֶלָּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּזֶהוּ רַק לְעִנְיַן עֹנֶשׁ אֲבָל לְעִנְיַן מִצְוַת עֲשֵׂה דְּהוֹכָחָה מְחֻיָּב בְּכָל גַּוְנֵי, וְכֵן הוּא בֶּאֱמֶת דַּעַת הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמִּיץ הַמּוּבָא בִּסְמַ״ג (עשין יא) וּסְמַ״ק (מצוה קיב) וְהֶעְתִּיקָם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג). **וְהַסְּמַ״ג בְּעַצְמוֹ מַשְׁמַע שָׁם דְּהוּא סוֹבֵר דְּהֵיכָא שֶׁבָּרוּר לוֹ שֶׁלֹּא יְקַבֵּל אֵינוֹ מְחֻיָּב לְהוֹכִיחוֹ,** וְכֵן מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת שָׁם בְּשַׁבָּת דַּף נ״ה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אַף עַל גַּב וְכוּ׳, אֶלָּא דְּאֶפְשָׁר לִדְחוֹת דְּעִנְיָנָא דְּרֵישׁ גָּלוּתָא לָא הָוֵי בְּדָבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן אִם הָיָה בָּרוּר לְרַבִּי סִימוֹן שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ לוֹ לֹא הָיָה מְחֻיָּב לְהוֹכִיחָן, **אָמְנָם מֵהַגְּרָ״א מוּכָח דְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת לְהָקֵל בָּרַבִּים כְּדַעַת הַסְּמַ״ג. וְדַע דְּמִסְתַּבְּרָא דְּמַה שֶּׁפָּסַק הָרַמָּ״א דִּבְדָבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה חַיָּב לִמְחוֹת, דַּוְקָא שֶׁהוּא בְּאַקְרַאי, אֲבָל אֵלּוּ הַפּוֹרְקֵי עֹל לְגַמְרֵי כְּגוֹן מְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא אוֹ אוֹכֵל נְבֵלוֹת לְהַכְעִיס, כְּבָר יָצָא מִכְּלַל ׳עֲמִיתֶךָ׳ וְאֵינוֹ מְחֻיָּב לְהוֹכִיחוֹ,** וְכֵן אִיתָא בְּתָנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה פֶּרֶק י״ח ׳הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ׳ (ויקרא יט יז) וַעֲמִיתְךָ שֶׁהוּא אוֹהַבְךָ וְשֶׁהוּא עִמְּךָ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת אַתָּה חַיָּב לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ אֲבָל לְרָשָׁע שֶׁהוּא שׂוֹנַאֲךָ אֵין אַתָּה חַיָּב לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ, וְהֶעְתִּיק זֶה הַגְּרָ״א בְּקִצּוּר בְּאַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ (שם) עַיֵּן שָׁם. **וּלְעִנְיַן אוֹכֵל נְבֵלוֹת לְתֵאָבוֹן אוֹ מְחַלֵּל שַׁבָּת שֶׁלֹּא בְּפַרְהֶסְיָא יֵשׁ לְעַיֵּן בַּדָּבָר:**

* **מוֹחִין בְּיָדָם. עַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף** (סק״ד) **שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר בָּזֶה דָּבָר חָדָשׁ, דְּעַד כָּאן**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְצָפוֹן, שֶׁעִקַּר חַטַּאת הָאָדָם הוּא מֵחֲמַת מָמוֹן וּכְתִיב (איוב לז כב) ׳מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה׳, עַל כֵּן מַכְנִיעַ עַצְמוֹ לְאוֹתוֹ צַד לְהוֹדִיעַ שֶׁמִּשָּׁם בָּא לוֹ הַחֵטְא, עַד כָּאן (יט) וְכֵן נוֹהֲגִין:

א (א) **שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף וְכוּ׳.** וְתוֹסֶפֶת זֶה אֵין בּוֹ כָּרֵת כִּי אִם מִצְוַת עֲשֵׂה, (א׳) וְיָלְפִינַן בַּגְּמָרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ט.) מִדִּכְתִיב (ויקרא כג לב) ׳וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב, מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם׳ וְאָמְרִינַן יָכוֹל בְּתִשְׁעָה מִתְעַנִּין תַּלְמוּד לוֹמַר ׳בָּעֶרֶב׳ אִי בָּעֶרֶב יָכוֹל מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ תַּלְמוּד לוֹמַר ׳בְּתִשְׁעָה׳, הָא כֵּיצַד, מַתְחִיל וּמִתְעַנֶּה מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְגַם בִּיצִיאָתוֹ מוֹסִיף מִדִּכְתִיב ׳מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב׳: (ב) **שֶׁזְּמַנּוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשִּׁעוּר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הוּא שִׁעוּר מַהֲלַךְ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה וְהוּא לְעֶרֶךְ רֶבַע שָׁעָה קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְקֹדֶם לָזֶה צָרִיךְ לְהוֹסִיף מְעַט, וְשִׁעוּר הַתּוֹסֶפֶת עִם (ג) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּיַחַד עוֹלֶה כִּמְעַט חֲצִי שָׁעָה. וְהִנֵּה הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הִזְכִּיר (שֶׁזֶּה) דַּעַת רַבֵּנוּ תָּם וְסִיעָתוֹ (שבת לה. תוד״ה תרי) וְאָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ בְּסִימָן רס״א סָעִיף ב׳, וּכְבָר כָּתַבְנוּ שָׁם (ס״ק כג) דְּהַרְבֵּה מֵהָרִאשׁוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה וְגַם הַגְּרָ״א (שם ד״ה שהוא שלשה) הִסְכִּים לְשִׁיטָתָם דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת מַתְחִיל תֵּכֶף אַחַר תְּחִלַּת הַשְּׁקִיעָה דְּהַיְנוּ מִשָּׁעָה שֶׁהַחַמָּה נִתְכַּסָּה מֵעֵינֵינוּ, [א]וּזְמַן הַתּוֹסֶפֶת שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף הַיְנוּ קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ״ג לְעִנְיַן שִׁעוּר הוֹסָפָה לִפְרֹשׁ מִמְּלָאכָה וְהוּא הַדִּין הָכָא לְעִנְיַן אֲכִילָה: **ב** (ג) **אֵין מְמַחִין בְּיָדָן.** וְדַוְקָא (ג) בְּיוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ, אֲבָל בְּסָפֵק שֶׁמָּא יְקַבְּלוּ צָרִיךְ לִמְחוֹת (ד) אֲפִלּוּ בְּמִידִי דְּרַבָּנָן: (ד) **וְהוּא הַדִּין בְּכָל דְּבַר אִסּוּר וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם כֵּן בְּשֶׁבָּרוּר לוֹ שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ וְכַנַּ״ל, וּבְכָל זֶה אֵין חִלּוּק בֵּין רַבִּים לְיָחִיד: (ה) **אָמְרִינַן מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם כֵּן בְּבָרוּר לוֹ שֶׁאִם יֹאמַר לָהֶם לֹא יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ וְכַנַּ״ל. וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּשֶׁעַכְשָׁו הֵם שׁוֹגְגִין, (ה) אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהוּא אָסוּר וְעוֹבְרִין בְּמֵזִיד, צָרִיךְ לְהוֹכִיחָם אַף כְּשֶׁבָּרוּר לוֹ שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּם, וּנְהִי דְּמִי שֶׁאֵינוֹ מוֹכִיחַ אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ עֲבוּר חֶטְאָם כֵּיוָן שֶׁבָּרוּר לוֹ שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּם, מִכָּל מָקוֹם מִצְוָה לְהוֹכִיחָם: (ו) **שֶׁאֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ו) דְּאָז אָנוּ יְכוֹלִין לִתְלוֹת שֶׁשּׁוֹגְגִין וּמֻטְעִין הֵם בָּזֶה וּמַה שֶּׁלֹּא יִשְׁמְעוּ לָנוּ מַה שֶּׁנֹּאמַר לָהֶם שֶׁהוּא אָסוּר מֵחֲמַת דְּקִיל לְהוּ הַדָּבָר, וְלָכֵן אָמְרִינַן בָּזֶה מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְכוּ׳, אֲבָל בְּדָבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וְהֵם עוֹבְרִין עַל זֶה (ז) בְּוַדַּאי אֵינָם שׁוֹגְגִין, וְלֹא שַׁיָּךְ בְּהוּ לוֹמַר מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין, (ח) וּמָחִינַן בְּהוּ וְעָנְשִׁינַן לְהוּ עַד דְּפָרְשֵׁי: (ז) **מוֹחִין בְּיָדָם.** דַּוְקָא בִּדְלֵיכָּא סַכָּנָה אֲבָל בִּדְאִיכָּא חֲשַׁשׁ סַכָּנָה אֵין צָרִיךְ לִמְחוֹת, וְכֵן כָּתַב בַּחִנּוּךְ מִצְוָה רל״ט עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן י״ב (ס״א) וּבְיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן של״ד (סמ״ח): (ח) **וְאִם יוֹדֵעַ וְכוּ׳.** זֶה קָאֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ד):

א (א׳) הָרִי״ף (ב:). וְעַיֵּן בְּטַ״ז (סק״א) שֶׁהִקְשָׁה עַל לִמּוּד זֶה וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) שֶׁמְּיַשְּׁבוֹ: (ג) חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל ה ס״א) וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רס״א בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֵיזֶה זְמַן: **ב** (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הָרֹא״שׁ (ביצה פ״ד סי׳ ב), וְכֵן מוּכָח מִפֶּרֶק בַּמֶּה בְּהֵמָה דַּף נ״ה (ע״א), וְאִלּוּ הִנַּחְנוּ בְּנֵי אָדָם עַל מַה שֶּׁשּׁוֹגְגִין בְּכָל יוֹם הָיוּ מוֹסִיפִין שְׁגָגוֹת וְתִפֹּל הַתּוֹרָה מְעַט מְעַט חַס וְשָׁלוֹם [תַּשְׁבֵּ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ז]. עוֹד כָּתַב שָׁם דְּנִרְאֶה לוֹ שֶׁזֶּה **הַדָּבָר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּשֶׁנִּתְרַבּוּ הַרְבֵּה שׁוֹגְגִין בַּדָּבָר** [וּכְעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶרֶק חֶזְקַת הַבָּתִּים דַּף ס׳ (ע״ב) רַבּוּ פְּרוּשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל], **אֲבָל בְּדָבָר שֶׁרַק מִעוּטָן שׁוֹגְגִין מִצְוָה לִמְחוֹת בְּיָדָם וְאַף אִם יָבוֹאוּ לִהְיוֹת מְזִידִין כְּדֵי לְהַזְהִיר לַאֲחֵרִים שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ,** דְּיָלְפִי מִקַּלְקַלְתָּא וְלֹא יָלְפִי מִתַּקַּנְתָּא. **וְהַמּוֹרֵה הוֹרָאוֹת אִם הִזְהִיר אֶת הָעָם וְהֵם לֹא הֻזְהֲרוּ, עָלָיו נֶאֱמַר** (יחזקאל ג יט) **׳וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׳,** עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: (ד) לְבוּשֵׁי שְׂרָד שֶׁכֵּן מוּכָח מֵהָרֹא״שׁ (שם): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם סְמַ״ק (מצוה קיב): (ו) רַשְׁבָּ״א בְּבֵיצָה דַּף ל׳ (ע״א ד״ה וקא אכלי): (ז) כֵּן מוּכָח מֵרַשְׁבָּ״א שָׁם וְכֵן כָּתַב בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א): (ח) כֵּן אִיתָא בְּרֹא״שׁ (שם) וְכֵן מוּכָח שָׁם בְּרַשְׁבָּ״א שֶׁכָּתַב ׳וּמָרְטִינַן׳, עַיֵּן שָׁם. **וְנִרְאֶה שֶׁמַּה שֶּׁכָּתַב ׳וְעָנְשִׁינַן לְהוּ׳, קָאֵי עַל בֵּית דִּין אוֹ עַל כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לַעֲנֹשׁ,** וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ״ן בַּחֻמָּשׁ עַל הַפָּסוּק (דברים כז כו) ׳אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים׳ וְכוּ׳ (ד״ה ובירושלמי) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, **אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אֵינָן מְחֻיָּבִים רַק לְהוֹכִיחוֹ,** וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת דֵּעוֹת הֲלָכָה ח׳:

ליקוטי דברי הרב: א] אמנם בשו״ע הרב (ס״ג) כתב כשיטת רבינו תם: שמתחילת השקיעה שאין השמש נראה על הארץ עד בין השמשות שהוא ג׳ רביעי מילין קודם הלילה, והזמן הזה שהוא מהלך ג׳ מילין ורביע, רצה לעשות כולו תוספת עושה רצה לעשות מקצתה עושה. אולם בסידורו (סדר הכנסת שבת) פסק כשיטת הגאונים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah